

4
31

9.

(Ballagi Mór)

Dⁿ BALLAGI GÉZA.

A dárдай kerületnek azon választópolgárai, kik a legközelebbi országgyűlés által elfogadott közjogi alapnak hazánk javára megváltoztatását ohajtják ugyan, de az alkotmányos uton hozott törvényeknek készen engedelmeskednek mindaddig, míg azok szinte alkotmányos uton változtatva vagy eltörölve nem lesznek, és kik nem is kívánják, hogy a már meghirdetett országgyűlésen, a megoldásra váró számos közérdekű kérdés hátravetésével, a közös ügyek és delegatio kérdése, idő és körülmények tekintetbe nem vételével erőszakoltassék tárgyalásra: f. é. február hó 25-dikén H.-Szöllösön tartott értekezletökben képviselőjelöltjük, Ballagi Mór urnak, a kerület egyes választóihoz válaszul írt leveleiből az alább következő részleteket kinyomatni és a választók közt kiosztatni rendelték.

„Tisztelettel meghajolva önöknek bennem helyzett bizalmuk előtt, mely engem egyik legszebb polgári kötelesség teljesítésére hív fel, engedelmet kérek, hogy kifejezhessem önök előtt nézeteimet a képviselőválasztás nagy jelentőségű polgári cselekvénye fölött s ebből folyólag az én elhatározásomat.

A polgári szabadság talpköve s egyedüli biztosítéka abban áll, hogy a közügyek terén rólunk, nélkülünk semmi se történhessék, hogy senki valamely polgárra oly kötelességet ne róhasson, melynek megszabásához a polgárok összesége szavazatával nem járult.

Miután azonban ez elv alkalmazásában, a kivitelben lehetetlennek mutatkozik, hogy minden egyes polgár személyesen gyakorolja a törvényalkotás fölséges jogát, jónak látszott úgy segíteni a dolgon, hogy többen egy személyben meggyezvén, azt bízzák meg, hogy mindnyájuk képeben — természetesen azok értelmében — az gyakorolja ama jogot

A dolog természete szerint már most, ha nekem valami toendő végbevételében emberre van szükségem, én mozgok és látok utána, hogy ha akadna ügyon vitelére alkalmas egyéni-

ség, kit megbizhassak, hogy helyettem érdekekben cselekedjek; ha megfordítva az én teendőim végrehajtására valaki magát rábeszélések, vesztegetések útján rám akarja tolni, azonnal gyanu támad lelkemben, ovakodó leszek és dolgomat semmi esetre rá nem bízom, mert nyilván nem az én érdekekben erőködik, hanem bizonyosan valami saját érdekét akarja az én ügyem vitelének ürügye alatt előmozdítani.

Ez oly egyszerű igazság, hogy közönséges életben a leg-együgyűbb ember is belátja s a szerint cselekszik. Nem úgy az országos ügyekben, a hol fájdalom épen most kell mindenütt a hazában az ellenkezőt tapasztalni.

Lelke sir az embernek, mikor az ország különböző vidékei folyó választási mozgalmak leírását olvassa és tapasztalja, mily galád játék üzetik népünk hiszékenységgel és mennyire mételyeznek minden oldalról a nép lelkületét épen azok, kik az ország javát előmozdítani s a nép boldogságára közreműködni ígérkeznek.

Én tehát, ki életemet a nép oktatásának és a közértelmiség általi nemesítésének szenteltem, ki harminc év óta a tömegek szellemi emelése körül fáradoztam, magamat semmi oly lépésre nem határozhatom, mely által, miután tapasztalat szerint, a ki A-t mond, annak B-t is kell mondania, könnyen oda sodortathatnám, hogy az általam annyira kárhozott eljárást némiképp utánozzam.

Ilyen lépés volna nézetem szerint, a választó kerület beutazása, melyre én a mondottaknál fogva semmi esetre sem vállalkozhatom.

Elég időt értem maig a nyilvánosság terén arra nézve, hogy aki eddigi működésemet figyelemre méltatta, tudhassa mit várhat tőlem, mit nem; aki pedig előéletemet nem ismeri, azt egyszeri találkozás capacitálni nem fogja.

Én nemcsak szóval vagyok demokrata, hanem egész életirányom szerint, melyet úgy intéztem, hogy ne kénytelenítsem a hatalom-kezelők soraiban akár mint parancsoló, akár mint engedelmeskedő tag szerepelni. Érdekeim annál fogva minden tekintetben azonos a nép érdekével, de épen azért semmi ok nem

létezik nálam, mely arra indítana, hogy képviselőség megnyeréséért én erőködjem.

Jól tudom ugyan, mivel tartozom a hazának, tudom, hogy épen most, midőn a haladás és benső fejlődés kellékeire kelendő összes erőnket fordítani, az ellenzék erősítése első rendű kötelességünk; nem is vonakodom ebbeli kötelességemnek, ha velem parancsolnak, teljes erőmből eleget tenni; de ha megválasztásom csak az országszerte felkapott kárhuzatos úton kivihető, akkor vissza kell vonulnom oly térről, melyen, habár a legszentebb szándékból is, a cél csak a köz-erköles vosztegetése árán érhető el.“

Mind a hirlapi tudósításokból, mind magány levelekből látom, hogy több választó kerületben a megyei tisztviselők morális pressioval erőszakolják saját jelöltjüket a választókra.

En, ha megválasztatásomra ily eszköz használtatnék, az ollen határozottan tiltakoznám.

Alkotmányos kormánynak első, legszentebb kötelessége, hogy a népjogokat tiszteletben és épségben tartsa; e jogok közt pedig első legsarkalatosabb az, hogy a nép képviselőit felülről jövő minden nyomástól menten, szabadon választhassa. — Ámde azáltal, hogy a kormányhivatalnokok a választásoknál hivatalos befolyásukat érvényesítik, a népet terrorizálják, a szabad választás merőben kijátszatik, és okvetlen oly képviselőket nyrendünk, kik mint a hatalom kezelőinek viszhangjai, ezek ohajtásait parancsokul tekintvén, mindenre inkább készek lesznek, mint arra, hogy a nép érdekeit a hatalom ellenében megvédjék.

S kérдем, ha a közigazgatási közegek, szolgabírák és esküdtek eszközlendik a képviselők választását, ugyan mi biztosítéka lesz a népnek, hogy e közegek nem fognak-e törvényt és igazságot lábbal taposva a nép felett kényük kedvük szerént basáskodni? mert ha az egyetlen testület, mely a nép érdekei megóvására alakul, a burocratia teremtményeiből álland, ki fogja a lelketlen hivatalnokot számadásra vonni, ha az hivatalával a nép romlására vissza-él? Ámde akkor nagy kár volt a Bachkormányt megszüntetni, mert valóban sokkal keservebb dolog lesz majd magunk véreitől szenvedni elnyomást, mint volt, idegenek zsarnoksága alatt nyögni.

Stael asszonyosság az ő korabeli franciákról megjegyzi, hogy rögtön észre veszik, melyik oldalon van a hatalom és mindig azon oldalra állnak. Jaj nekünk, ha a mi népünk igazi érdekének szerencsésb ösztönével nem bír, ha annak is a hatalom a Meikkája, mely felé hívő lélekkel fordul; akkor ne is álmódjunk szabadságról, mely csak úgy tartható fen, ha a népben minden körülmények közt elég belátás, erő és bátorság van a hatalommal, mikor az a törvény határain túl lép, szembeszállani és azt ellensúlyozni.

Épen azért, szeréntem, a jövő országgyűlés első teendője volna a választási törvényt revideálni és úgy körülírni, hogy a szabadválasztás a nép számára minden tekintetben biztosított legyen. — Másodsor sietni kellene a municipiumok olyatén rendezésével, miszerént mind a megye, mind az egyes községek bizonyos határokon belül független önkormányzati joggal bírnak; mert világos, hogy a ki szűk községi életében szabadon nem mozoghat, az soha sem fog elég bátorsággal bírni, hogy az államélet nagyobb mérvű eseményeiben mint szabad polgár szerepeljen. Míg ellenkezőleg önkormányzatú községben a polgár kisebb körben megtanulván, mikép kell a szabadsággal okosan élni, majd nagyobb körben is biztosabban fog föllépni.

Ilyenek sürgetésében áll épen a demokrata ellenzéknek legszentebb feladata.

Mi a népet sorsának független urává akarjuk tenni, és azért sürgetjük az olyan intézmények és törvények létrejöttét, melyek segítségével a nép szellemileg úgy, mint anyagilag lehető független állapotra jusson. Sürgetem például én a népbankok felállítását, takarékmagtárak alapítását, hogy a szegény ember, ha megszorul, ne kényszerüljön függetlenségét áruba bocsátani; sürgetek olcsó és egyszerű törvénykezést és igazságszolgáltatást, hogy a törvény lelketlen kezelői a szegény embert meg ne ronthassák; szóval sürgetjük mindazt, a mi, ha keresztül vesszük, lehetőtlenné tenné jövőnkben, hogy egész választókerületek kényszerüljenek fonsőbb rendeletre ma feketének mondani, a mit tegnap még egy szívvel lélekkel fehérnek mondtak.

